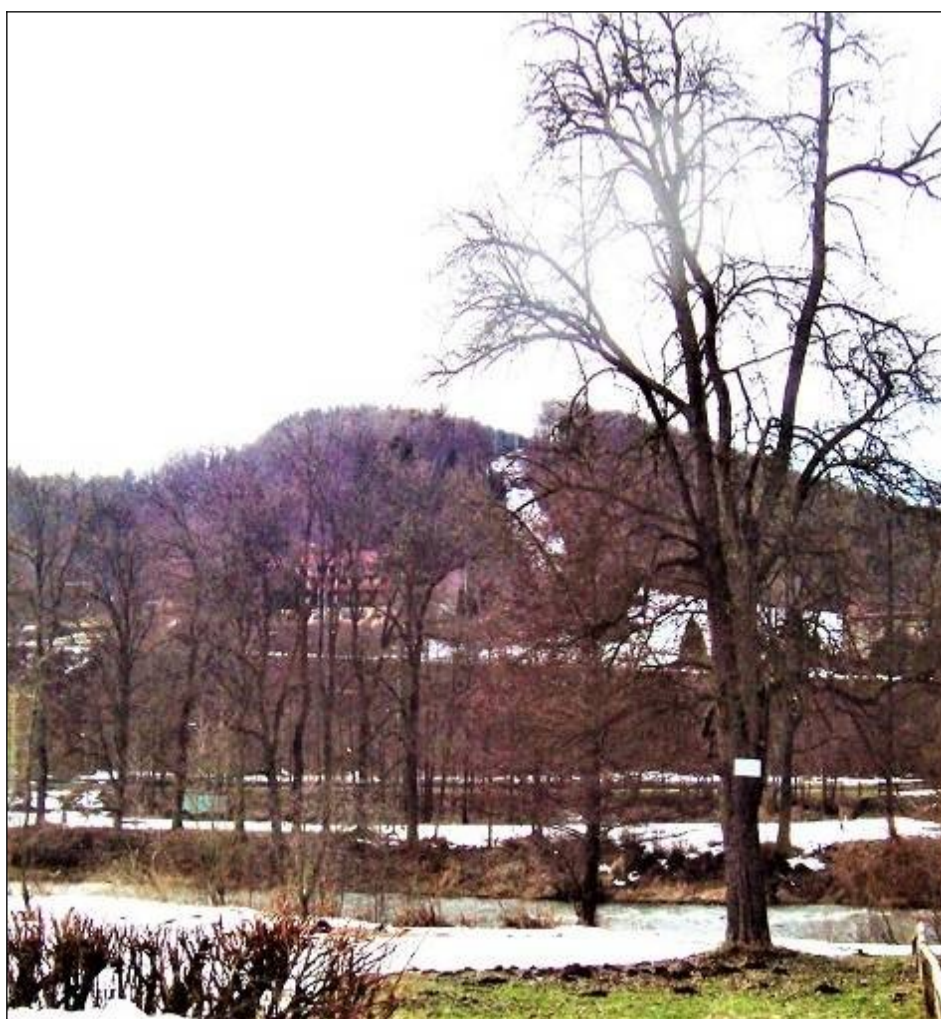

ročník I.

neděle 18. dubna 2021

Otevřené knihovny ve velkých městech kraje * **Muzejní čtvrtletník turnovského muzea**
Park u zámku Sychrov otevřen * Rváčov – domov pro autistické děti
Železný Brod * **Obměna vozového parku liberecké záchranky** * Bramberk
Liberec prodává továrníkovu vilu * Český Dub * Hrádecko * **Pilot František Vaneč**

Jizera u Boučkova statku

Ctěný čtenáři!

Už můžeme do knihovny!

Pouze Městská knihovna Antonína Marka v Turnově dále funguje v režimu výdejního okénka. „Pokud se situace bude zlepšovat, tak bychom čítárny a další

prostory knihovny otevřeli ve druhé polovině dubna nebo od začátku května,“ zaznělo z knihovny.

K běžnému půjčování knih na odděleních se vrátila knihovna v Semilech. Knižky vám půjčí i na zámku v Lomnici nad Popelkou (otevřeno v úterý a ve středu), v Libštátě (otevřeno je ve čtvrtek) a v Košťálově (půjčuje se ve středu odpoledne), sem do knihovny může najednou jen 5 čtenářů.

Otevřela také knihovna v Železném Brodě (provozní doba: úterý 9.00 - 17.30, středa 9.00 - 14.00, čtvrtek 9.00 - 17.30, pátek 9.00 - 13.30), do knihovny může v jednom okamžiku maximálně 10 návštěvníků. Ve středu a v pátek odpoledne se v knihovně testuje, čtenáři budou obslouženi po zazvonění prostřednictvím výdejního okénka u bočního vchodu do sálu (od hřiště a parkoviště).

Funguje i knihovna v Jilemnici, podle běžné provozní doby a za dodržení podmínek „respirátor – dezinfekce – rozestupy“.

Tak je to ostatně všude, i v Městské knihovně v Mnichově Hradišti. V běžné provozní době mohou být v oddělení pro dospělé současně přítomni 3 čtenáři, v dětském dva.

turnov

Muzeum Českého ráje vydalo letošní druhé číslo Muzejního čtvrtletníku. Články pro vydání připravil ředitel muzea Jan Prošředník (*Výstava Na poslední cestě ... pohledem archeologa, díl I. – Kostrové hroby z pravěku; Turnovští kati;*

Kde stála v Turnově šibenice?), Antonín Mojsl (Z dějin tur(nov)istiky – Turistická poptavárna), David Marek (Restaurování historické opony turnovského

divadla; Stalo se před sto lety, Vladimíra Jakoubčová (Velikonoce – svátky jara, svátky naděje; Řezbářské sympozium na Dlaskově statku 9.–12. 6. 2021) nebo Jiří Zoul Sajbt (Kudy se jezdilo dříve II – Z Turnova do Semil).

Stáhnout si ho můžete na webových stránkách muzea.

FARMÁŘSKÉ TRHY

Trhy jsou organizovány pod záštitou města Turnov.

Každou sobotu 7.30-12.00, náměstí Českého ráje

Přijďte prodat své výpěstky nebo výrobky.
Kontakt: trhyfarmarske@gmail.com, 602 100 470

www.trhyfarmarske.cz

Pojizerské farmářské trhy

Od pondělka můžete zavítat do vybraných zámeckých parků a zahrad. S ohledem na aktuální vládní opatření mohou být pro veřejnosti otevřeny Květná zahrada v Kroměříži, zámecký park na Sychrově i Zahrady pod Pražským hradem.

Zahrady pod Pražským hradem – Velká Pálffyovská zahrada a Malá Fürstenberská zahrada – jsou otevřeny denně mezi 10. a 18. hodinou, v případě nepříznivého počasí ale mohou být zahrady z bezpečnostních důvodů uzavřeny. Květná zahrada v Kroměříži je otevřena denně mezi 10. a 15. hodinou, park u sychrovského zámku / FOTO NPÚ také denně mezi 9. a 16. hodinou.

Pokud vám sychrovský zámecký areál s rozlehlým anglickým parkem přijde málo, nebo nebudete ochotni dát 30 korun vstupného, je tu i jiná atrakce – naučná stezka Lesní putování s Kamilem Rohanem, nacházející se mimo placený areál.

Naučná stezka, otevřená v roce 2008, vede bývalou zámeckou oborou a honitbou, lesy svažujícími se od zámku do údolí řeky Mohelky. Stezka měří skoro dva kilometry. Jméno stezky po Kamile Rohanovi není symbolické, trasa totiž vede převážně po pěšinách, které nechal vybudovat právě Kamil Josef Idesbald Filip Rohan, vévoda z Montbazonu a Bouillonu, kníže z Guéméné a Rochefortu (1800 – 1892). Ten měl k přírodě velmi blízko, zaměřoval se na botaniku, zámecký park přebudoval v anglickém stylu a v Praze vedl Českou společnost pro zvelebení zahradnictví.

/ Zdroj: Mad, Genus

VALDŠTEJN – Z důvodu protiepidemických opatření byly na Valdštejně až do konce zrušeny všechny připravené kulturní akce – recitace Máje v podání Zdeňka Zahradníka, Valdštejnská pouť (15. května), zrušena je večerní prohlídka za Noci kostelů (28. května) a nebude ani varhanní koncert Zdeňky Nečesané (30. května).

Uzavřen pro návštěvníky zatím zůstává jak samotný hrad Valdštejn, tak i Synagoga Turnov.

OHRAZENICE – V Ohrazenicích začala rekonstrukce vodovodu a kanalizace, informovalo Turnovsko. Uzavřen je úsek ve Fučíkové ulici od výjezdu z Průmyslové ulice (od Antolinu, čerpací stanice Kontakt) k odbočce ke hřbitovu v Ohrazenicích. Včetně obnovy povrchu komunikace budou práce trvat do 5. listopadu.

rovensko p. t. / hradec králové

Soud v Hradci Králové poslal na doživotí do vězení Karla Šťovička. Ten se v pondělí přiznal ke dvěma vraždám, které spáchal loni v létě v Českém ráji. U soudu souhlasil s vyšší trestu.

foto: Martin Veselý, MAFRA

lomnice n. p.

Lomnice ve spolupráci s krajem Město zajišťuje přestavbu bývalé školy na Rváčově na domov pro děti a mládež s těžším postižením autistického spektra. Objekt pak bude pronajat Oblastní charitě Jičín, která v něm bude provozovat nadregionální sociální službu. Celý provoz bude hradit Liberecký kraj. Z pohledu města dojde k naplnění záměru užívat dosud poměrně dlouhou dobu prázdnou budovu smysluplně a udržitelně.

Architektonické řešení stavby vychází z tvaru původního objektu, rekonstrukce je však kompletní, včetně vybourání stropů a nahrazení novými konstrukcemi. Součástí objektu bude nová venkovní terasa, oplocení, zpevněné plochy.

Kapacita domova bude 8 klientů.

Práce byly zahájeny v polovině ledna a potrvají jeden rok, následně bude objekt vybaven. Dodavatelem stavebních prací je firma REDOMO Hradec Králové. Náklady projektu pro letošní rok činí 20,6 milionu korun. Nyní jsou uvnitř téměř dokončeny bourací práce a demontáže a probíhá „hrubá stavba“.

železný brod

Do tří let změní Městské muzeum v Železném Brodě svou tvář. Z Norských fondů sem zamíří 28 milionů korun na projekt s názvem Spojeno sklem! Muzeum se kvůli práci na rekonstrukci uzavře již tento rok na podzim a první představení moderních prostor proběhne zřejmě v červnu roku 2023. O projektu informoval Jablonecký deník.

* Severočeská vodárenská společnost zahájila rozsáhlou modernizaci čistírny odpadních vod v Železném Brodě. Projekt vyjde na víc než 90 milionů bez daně. Cílem je nejen modernizace provozu, ale také zvýšení kapacity čistírny. V současné době totiž čistírna nestačí potřebám města. Po rekonstrukci se počítá

s kapacitou až 5500 napojených obyvatel. Stavba má trvat maximálně 24 měsíců, tedy do konce března 2023. Následovat bude čtrnáctiměsíční zkušební provoz. Železnobrodská čistička byla dokončena v roce 1972, částečnou rekonstrukcí prošla o 30 let později. Postupně dožívají jednotlivá strojní a technologická zařízení a je potřeba jejich výměna. Čistička má také problémy s vyšší hlučností, v zimě kolísá kvalita čištění, hlavně odbourávání dusíkatých látek. I to by se mělo po rekonstrukci zlepšit.

jilemnice / velké hamry / liberec

Plánovaná obměna vozového parku liberecké záchranky byla dokončena

Dva nové vozy Škoda Kodiaq určené pro lékařskou posádku budou od tohoto týdne vyjíždět za pacienty Zdravotnické záchranné služby Libereckého kraje. Slavnostním předáním klíčů od posledních dvou vozidel byla dokončena plánovaná obměna vozového parku liberecké záchranky. V jejím rámci Liberecký kraj předal záchranářům během posledních tří let 10 nových RV vozů Škoda Kodiaq a 22 vozů RZP Mercedes Sprinter. V jiných vozech už liberecké

záchranáře při výjezdu nepotkáte.

Cena jednoho nového vozu pro lékařskou posádku je 2 165 900 korun. Součástí této částky není jen pořizovací cena auta, ale i jeho kompletní přestavba pro potřeby záchranky.

Sjednocení vozového parku znamená i snížení nákladů na další opravy a běžný pracovní život aut na záchrance.

Nové vozy byly do provozu předány ve

středu 14. dubna na základnách v Jilemnici a Velkých Hamrech. Stará auta, která záchranka nahrazuje, budou nadále sloužit jako záložní vozidla.

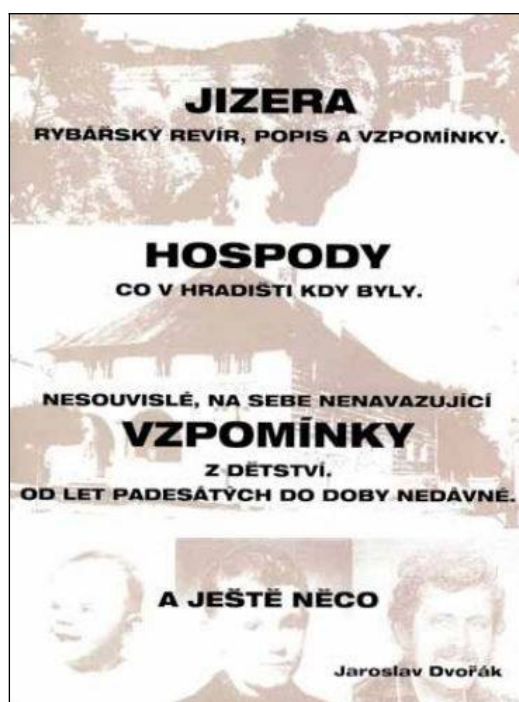
mnichovo hradiště

* Jizera – Hospody – Vzpomínky A ještě něco, tak se jmenuje nová kniha pana Jaroslava Dvořáka (*1947) z Mnichova Hradiště, vydaná na počátku letošního roku. Jde o autorovu druhou knihu. První, pod názvem *Procházkou po zaniklých vesnicích Ralska*, byla vydána v roce 2019.

Jak už název knihy napovídá, je složena z několika částí.

V té první se vydáváme po proudu řeky Jizery, zdejším rybářským revírem,

od jezu v Hubálově k Haškovu. Jaroslav Dvořák je členem místního rybářského spolku již od roku 1962. Jeho přínosem regionální místopisné historii je vypsání

a vzpomnutí dnes již zapomenutých názvů částí, koutů a míst na řece Jizeře. Kdopak z vás ví, kde je například „Pod Myšlenkou“, „Pod Červeňákem“, „U Pramenu“ nebo „V Koutě“? Nechybí ani příhody, které se na rybách staly, a samozřejmě ani vzpomínky na začátky rybaření v dětství či vzpomínky na rybáře, kteří již nejsou mezi námi.

Od vody se s panem Dvořákem přesuneme do hospody. V případě podhněvousické Paluby, na kterou autor také vzpomíná, to nedá nikterak velkou práci. Následně s autorem postupně navštívíme všechny známé mnichovohradištské hospody po jednotlivých ulicích i částech města. Zavzpomínáme na zdejší hostinské, ale také na příhody spojené s konkrétní hospodou a jejími štamgasty.

Poslední část knihy patří různým vzpomínkám autora na život v Mnichově Hradišti od počátku 50. let 20. století. A to od samotného dětství, jehož část Jaroslav Dvořák prožil na zámku, respektive v bytě nad bývalou konírnou v zámeckém areálu. Opomenuta nejsou ani autorova školní léta, osobnost Jana Švermy, místní organizace KSČ i postupně zanikající obchody známých živnostníků.

Obsah knihy vychází ze vzpomínek samotného autora a vyprávění pamětníků, která zachytil. A tak by na knihu mělo být i pohlíženo, co se faktografie týče, jak sám autor dodává.

Knihu zakoupíte v Trafice Signál na Masarykově náměstí za cenu 200 korun. V současnosti pan Jaroslav Dvořák již pracuje na jejím pokračování.

○ Karel Hubač, Kamelot; *foto Kamelot*

Hostinec, řeznictví a uzenářství rodiny Bičíkovy v Havlíčkově ulici. Foto ze sbírek městského muzea.

jičín

Město Jičín připravuje realizaci infrastruktury pro výstavbu rodinných a bytových domů a nový domov pro seniory v lokalitě bývalých kasáren. Součástí infrastruktury je teplovod pro bytové domy a objekty občanské vybavenosti v ulici Československé armády. V letošním roce se předpokládá zahájení výstavby, mimo jiné jde o přestavbu dvou starých objektů na domov pro seniory. Firma *SeneCura* informovala město, že má vydané povolení ke stavbě a rekonstrukci a požádala Jičín o zakoupení těchto objektů. Náklady na projekt jsou odhadovány na 190 milionů a radnice je z větší části uhradí pomocí úvěru.

Zároveň v létě zahájí společnost *SeneCura* přestavbu zbylých dvou kasárenských budov na SeniorCentrum Jičín. Stavba už má pravomocné stavební povolení. Dokončení a zprovoznění centra předpokládá investor s podzimem roku 2022.

SeneCura v současnosti provozuje v České republice 16 domovů. V Jičíně vzniknou vedle běžných lůžek specializovaná místa pro seniory s Alzheimerovou chorobou, dále lůžka s 24hodinovou péčí.

SeneCura je největším nestátním provozovatelem Domovů pro seniory a Domovů se zvláštním režimem (pro seniory trpící Alzheimerovou chorobou a jinou formou demence). Společnost *SeneCura* se v roce 2015 stala součástí francouzské skupiny ORPEA, evropského lídra v oblasti péče o seniory.

/ Zdroje: Jan Jireš, Jičínský zpravodaj; Jičínský deník; vizuál *SeneCura*

sobotecko

Lapidárium a Galerie Karla Samšiňáka, Šolcův statek, Sobotka
otevřeno denně 9 – 11 a 13 – 17

Lapidárium: Stanislava a Jan Kavanovi – sochy a grafiky
Galerie: František Urban – sochař a restaurátor

Společná vernisáž obou výstav 1. května 2021 od 14 hodin

Kulturní akce, které zde uvádíme, budou záviset na vládních opatřeních pro ochranu obyvatel před nemocí COVID-19. Program Šolcova statku bude tudíž platný od data, kdy se oficiálně obnoví provoz všech galerií.

jablonec

Městská společnost Jablonecká teplárenská připravuje demolici bývalé výtopny Brandl. Nevyroste tady ani překladiště odpadů, ani nejvyšší umělá horolezecká stěna na světě. Areál bývalé výtopny Brandl na okraji Jablonce nakonec bude srovnán se zemí, informoval server iDNES.cz .

A městská společnost Jablonecká energetická zbourá i ikonický 161 metrů vysoký komín, který vykukuje i do sousedního Liberce a patří mezi padesátku nejvyšších staveb v republice.

Právě na komín měli podle původních plánů teplárny šplhat po servisních žebřících nadšenci do adrenalinových sportů. Počítalo se s tím, že atrakci bude provozovat sousední lezecký areál Makak. Firma si však spočítala, že udržování stavby v dobré kondici by stálo nemalé peníze. I když je komín nevyužívaný, jeho údržba stojí statisíce korun ročně.

/ foto MM Jablonec n. N.

*

V dubnu 1921 byla v Jablonci otevřena Německá čítárna města Jablonce nad Nisou (Die Deutsche Lesehalle der Stadt Gablonz a. N.). Umístěna byla v jedné místnosti budovy obchodní akademie na Gewerbeplatz (dnešní Horní náměstí).

Zpočátku byla přístupná pouze na několik hodin odpoledne, přes den byla místnost využívána pro potřeby školy. Odebíralo se poměrně velké množství novin a časopisů – Gablonzer Tagblatt, Reichenberger Zeitung, Sudetendeutsche Tageszeitung, Bohemia, Der Tag, Deutsche Allgemeine Zeitung, Kunst und Dekoration, Kunst und Handwerk, Die schöne Literatur, Der junge Deutsche, Die Frau, Wiener Mode, aj. Čtenáři měli též k dispozici příruční knihovnu, která obsahovala okolo dvou set svazků nejrůznějších slovníků, příruček a sbírek zákonů. Tyto knihy se ale půjčovaly pouze v prostorách čítárny.

○ Městská knihovna v Jablonci n. N.

jablonecko

Rozhledna Bramberk funguje dál. Klenot severních Čech zachránila dražba

Dřevěné, kamenné i železné. Na milovníky výhledů čekají v Libereckém kraji desítky rozhleden a vyhlídkových věží. Kdo se k nim vypraví, toho čeká odměna v podobě překrásných zážitků a dojmů z pohledů do známa i neznáma.

„Rozhledny budovaly německé horské spolky, někde spolky okrašlovací – stavby rozhleden nebyly na rozdíl od současnosti záležitostí obcí nebo měst. V našem kraji stále vznikají nové a nové, jež poskytují svým návštěvníkům radost z netušených výhledů do krajiny a také možnost obdivovat konstrukci i invenci architektů,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně hejtmana Libereckého kraje.

Jednou z nejznámějších rozhleden regionu je Bramberk, který se nalézá na Jablonecku u obce Lučany nad Nisou. Žulová rozhledna byla postavena v roce 1912 a patří mezi jizerskohorské vyhlídky, na jejichž výstavbě podílel významný jablonecký architekt Robert Hemmrich (1871v Jablonci n. N. – 1946 tamtéž), tvůrce dalších dvou kamenných rozhleden na Černé studnici a tanvaldském Špičáku i dřevěné věže na Prosečském hřebenu.

Rozhledna byla vystavěna v blízkosti turistické chaty a nahradila dřevěnou předchůdkyni, která nevydržela dlouho odolávat místním drsným klimatickým podmínkám. Svému účelu sloužila i po roce 1945 v symbióze se sousední chatou, kterou spravoval jablonecký podnik Restaurace a jídelny. Po roce 1990 přešly chata společně s rozhlednou do soukromých rukou.

Před třinácti lety však majitel rozhlednu pro turisty uzavřel. O dva roky později si město Lučany nad Nisou rozhlednu pronajalo od správce konkurzní podstaty a znovu ji zpřístupnilo, v roce 2014 Lučany rozhlednu vydražily. Otevřena je dodnes, pokud to počasí umožní, je přístupná od dubna do října.

○ Jan Mikulička, Liberecký kraj

tanvaldsko

Město Desná obdrželo rozhodnutí z Ministerstva financí o nepřidělení dotační podpory na projekt *Revitalizace Riedlovy vily – obnova křišťálového dědictví* z tzv. Norských fondů. Projekt nebyl doporučen k podpoře z důvodu vyčerpání finanční alokace výzvy a na základě dosažení nižšího bodového hodnocení od externích hodnotitelů.

Celkem bylo z předložených 134 projektů úspěšných pouze patnáct.

Základní myšlenkou celého projektu byla příprava expozic, které by umožnily prezentaci historie i současnosti rozvoje sklářského průmyslu v Desné a okolí

a jeho návaznost na další místa v regionu v rámci Křišťálového údolí.
„V současnosti vyhodnocujeme tuto zprávu a zastupitelé rozhodnou v blízkém období o tom, jak budeme postupovat dále, protože náš již připravený projekt by mohl být realizován v postupných krocích,“ zaznělo z radnice.

/ Zdroj: Desenské noviny; foto Riedlovy vily Informuji.cz

český dub

Přemnožené nutrie páchají škody. Své o tom vědí v Českém Dubu

Přemnožené nutrie jsou velkým problémem v Českém Dubu na Liberecku. Přispívá k tomu i fakt, že je lidé ve městě krmí.

Nutrie jsou nepůvodní invazivní druh bez přirozeného nepřítel, který devastuje břehy toků, břehové porosty a stává se agresivním. Je dokonce zařazena

na seznamu 100 nejhorších invazivních druhů podle Mezinárodního svazu ochrany přírody. Nutrie ničí rostliny, narušují břehy potoků a vodních nádrží pomocí budovaných nor. Mohou přenášet infekční onemocnění jako je leptospiróza nebo salmonela, jsou náchylné k cizopasníkům. Přemnožené nutrie obsazují zahrádkářskou kolonii a ničí úrodu zahrádkářům.

Zastupitelé Českého Dubu se už loni v září zabývali tímto nepříznivým stavem a koncem roku město obdrželo

povolání od Magistrátu města Liberec k likvidaci nutrií na nehonebním pozemku. Na základě tohoto povolení mohou členové mysliveckého svazu přistoupit k odstřelu nutrií.

Myslivci byli již voláni k některým případům, kdy nutrie zalezly do kůlny při obydlí nebo zaútočily na psa.

Vedení města se proto na občany obrátilo s naléhavou prosbou, aby nutrie nekrmili.

Nutrie říční (*Myocastor coypus*) je velký hlodavec původem z Jižní Ameriky, ve světě byl dříve často uměle chovaný na kožešinu i maso. První nutrie na chov do českých zemí byly přivezeny z Argentiny do Jablonného nad Orlicí již v roce 1924.

Kromě Českého Dubu se nutriím daří v pražském Podolí u břehu Vltavy, v Semilech u Jizery nebo v Hradci Králové na soutoku Orlice a Labe.

liberecký kraj

* Průměrná výše starobního důchodu v semilském okrese je 15.047 korun (muži 16.265, ženy 13.886), na Jablonecku 15.225 korun (muži 16.485 a ženy 14.104). V okrese Liberec činí průměrný důchod 15.184 korun, na Jičínsku 14.892 a na Mladoboleslavsku 15.916 Kč.

/ Zdroj: Deník

* Za 13 měsíců trvání epidemie mělo pozitivní test na koronavirus 77.742 lidí s bydlištěm v Libereckém kraji. Vyléčilo se přes 73.200, 1.208 lidí zemřelo.

liberecko

Do 30. dubna 2021 můžete dát svůj hlas jednomu vybranému projektu v rámci hlasování veřejnosti v Soutěži Karla Hubáčka - Stavba roku Libereckého kraje 2021. Z jedné adresy je možné hlasovat pouze jednou, udělit můžete vybrané realizaci pouze jeden hlas.

Výsledky budou oznámeny v rámci slavnostního vyhlášení 20. května 2021

Zatím v soutěži výrazně vedou dvě stavby – pavilon mateřské školy v Mníšku (679 hlasů) a DOK Nordbeans (657 hlasů).

Pavilon MŠ v Mníšku se zavěšenými didaktickými prvky

foto: Stavba roku

HRÁDEK nad NISOU – Svým dubnovým vydáním dostal nový vzhled lokální zpravodaj HRÁDECKO. Přímou se nabízí povědět si něco o to, které noviny v Hrádku v minulosti vycházely.

Nejstarší je z ledna 1922 – bez pár měsíců je jí sto let, a to už něco znamená. Měsíčník *Kirchen-Nachrichten für die Kirchspiele Grottau, Kratzau, Neundorf, Weisskirchen, Wetzwalde*, tedy Kostelní zprávy pro farnosti Hrádek, Chrastava, Nová Ves, Bílý Kostel, Václavice, začal vydávat hrádecký farář Ignaz Daume. Vycházel minimálně do roku 1929. Později přibyla ještě farnost Jítrava (Deutsch-Pankraz), naopak od roku 1926 zůstaly noviny zpravodajstvím jen pro Hrádek, Jítravu a Bílý Kostel. Měsíčník se tiskl v Hrádku v tiskárně A. Tscharka a vycházel vždy k 15. dni v měsíci. Psalo se v něm o událostech ve farnostech, ale i o historii.

Dne 25. srpna 1923 vyšlo první číslo *Heimat Zeitung für Grottau und Umgebung*, Místní noviny pro Hrádek a okolí. Od začátku byly týdeníkem. Čtenáři je dostávali každou sobotu v poledne. Zpočátku je tiskla konkurenční hrádecká tiskárna Moritze Ulbrichta, po necelém roce se tiskly v Chrastavě.

Od prosince roku 1929 začal Alfréd Tscharek vydávat *Grenzlan-Zeitung*. Noviny to byly otevřené, s širokým okruhem příspěvatelů z řad obyvatel, škol, spolků. Nevěnovaly se jen Hrádku, ale i Chrastavě a Jablonnému, ale pokud je budeme počítat mezi hrádecké, tak mezi nimi byly největší. Měly formát A3. Vycházely rovněž každou sobotu. Proměnou prošly za druhé světové války, kdy přibýly zprávy z širšího okolí i ze světa. V té době vycházely dokonce dvakrát týdně. Poslední čísla se ke čtenářům dostala v roce 1945.

Hrádecké noviny z doby po druhé světové válce bychom i v archivech hledali marně. Skončila i úspěšná tiskárna A. Tscharka, když bylo její vybavení převezeno do jiných podniků.

Až po dlouhých čtyřiceti letech začal v lednu roku 1988 pro veřejnost vycházet měsíčník *Hrádecký zpravodaj*. Měl formát A5 a zpracovával se a tiskl ve Vulkanu. Redakční radu tvořila městská rada. Vycházel ještě krátce po sametové revoluci – poslední číslo vyšlo v květnu roku 1990.

V srpnu 1990 *Hrádecký zpravodaj* nahradil *Hraničář*, který ovšem nebyl vydáván radnicí, nýbrž pod záštitou tehdejší ČSSD. Vydáván byl čtrnáctidenně a tiskl se na formát A4 ve Stráži pod Ralskem. Redakční rada narážela hlavně na nedostatek informací z tehdy ještě národního výboru. Schodek ve financování pomohlo vyrovnat Občanské fórum. Od března 1991 začal *Hraničář* vycházet už pod městským úřadem. Opět se tiskl ve Vulkanu a vrátil se k formátu A5. Na jeho stránky se už dostaly důležité informace z radnice, program kina, kulturních a sportovních akcí a další témata. Poslední *Hraničář* vyšel v lednu 1992.

V únoru roku 1992 přichází na svět *Hrádecko*. Nový název vyhrál hlasování v redakční radě a nahradil *Hraničáře*, který byl vydáván řadou jiných měst. Noviny dostaly formát A4 a změnily tiskárnu. Ta umožnila *Hrádecku* zásadní proměnu. Zlepšila se čitelnost, najednou mělo smysl reprodukovat fotografie. Noviny se tehdy tiskly v Liberci u p. Tomáška. Do tiskárny už texty putovaly z počítače, byť byly externě přepisovány. *Hrádecko* dostalo jednobarevnou hlavičku s městským znakem, barvy se měnily po měsíci. V dalších téměř třiceti letech se vzhled *Hrádecka* změnil ještě pětkrát.

Od roku 1999 do současnosti se hrádecké noviny tisknou nepřetržitě v liberecké tiskárně Geoprint. S postupem doby se vyvíjela také prodejní cena *Hrádecka*. Asi nemá

moc smysl srovnávat, podstatné pro dnešní čtenáře je, že od června roku 2018 je k dispozici zdarma. Náklad už dosahuje 2 000 kusů. Díky rozmachu technologií se dnes *Hrádecko* tiskne ofesetem a celé barevně. Zatímco před dvaceti lety trval proces samotného tisku – tedy když nepočítáme grafickou přípravu – 3 dny, dnes je vše hotové během pár hodin.

○ Vít Štrupl, Hrádecko

liberec

* Filmoví fanoušci, pozor! Festival Anifilm mění termín na červen.

Vzhledem k tomu, že se situace nezlepšuje tak, jak by všichni rádi uvítali, organizátoři Mezinárodního festivalu animovaných filmů Anifilm v Liberci se

rozhodli stejně jako řada dalších festivalů a podobných kulturních akcí pro posun termínu.

Původně květnový termín se tak mění na červnový a Anifilm se uskuteční ve dnech 22. až 27. června 2021. Jedním z hlavních důvodů změny termínu je snaha organizátorů, aby plánovaný program festivalu mohl bezpečně proběhnout pokud možno v plném rozsahu, aby se lidé mohli účastnit festivalových projekcí, dílen, her, výstav, koncertů i divadel. Vždyť hlavním smyslem festivalů je setkávání lidí v prostoru zaplněném kulturními zážitky a bez lidí, kteří se cítí bezpečně, by kultura ztratila smysl.

A že se je na co těšit, už proběhl výběr filmů do většiny soutěžních kategorií. Například soutěž krátkých filmů letos nabídne 38 snímků, jimž i v dnešní nelehké době nechybí humor, i když často ironický, absurdní nebo černý. Mezi 32 vybraných studentských filmů se proboujaly i čtyři české, které potvrzují vzestup naší animace. Jeden z ranku hudebních filmů – *Hrůza v tónu gramofonu* od kolektivu studentů ze zlínské UTB a tři snímky z pražské FAMU: *Rudé boty* (Anna Paděrová), *Jsme si o smrt blíž* (Bára Anna Stejskalová) a *Mraveniště* (Marek Náprstek).

* Zoo a botanická zahrada půjde pod kraj, dva domovy pro seniory městu Liberci. Návrh na výměnu, o kterém jsem už psal, odsouhlasili radní. „Město se nadále bude k oběma velmi silně hlásit tím, že po dobu 10 let zajistí částečný příspěvek na jejich rozvoj a spolurozhodovat, na jaké konkrétní investice tyto městské peníze půjdou,“ sdělil primátor statutárního města Liberec Jaroslav Zámečník.

Obě strany budou také nadále řešit financování příspěvkových organizací v oblasti kultury na území Liberce. Liberecký kraj se zavazuje přispívat na investice a opravy libereckému Divadlu F. X. Šaldy a Naivnímu divadlu Liberec částkou 5 milionů korun po dobu deseti let, počínaje rokem 2022. Příspěvek na činnost divadel bude ze strany kraje tvořit 2 miliony. Stejný závazek přislíbilo i statutární město Liberec. Na investice a opravy zoologické a botanické zahrady bude přispívat každoročně 25 milionů korun. Kromě toho podpoří také pravidelným příspěvkem činnost šesti městských poboček Krajské vědecké knihovny v Liberci, a to konkrétně 3,7 milionu korun.

Liberec prodává areál bývalého očního sanatoria Machnín

Město Liberec prodává tzv. Kleinertovu vilu, později oční léčebnu v Machníně. Nachází se u silnice z Chrastavy do Kryštofova údolí. Samotná vila čp. 99 z roku roku 1882 je dnes ve špatném technickém stavu a lze uvažovat o její demolici.

Užívanou je architektonicky pozoruhodná stavba čp. 128 z roku 1890, zajímavý je i objekt čp. 129, tzv. strážní věž, její spodní podlaží tvoří bránu v masívní kamenné zdi, která je ale místy narušena a potřebuje opravit. Vila je obklopena

lesoparkem se vzrostlými stromy, stáří některých je jistě přes 100 let. Cena areálu je 20, 2 milionu korun (529 Kč za m²). A je o něj zájem.

Zámeček na okraji města si jako rodinné sídlo nechal postavit roku 1882 patrně továrník Adolf Schwab, politik a majitel textilky. Adolf Schwab, v matrice

zapsaný jako Abrahám Schwab (1833 v Praze – 1897 ve Vídni), byl rakouský podnikatel a politik německé národnosti a židovského původu. Pocházel z vážené pražské rodiny.

Vystudoval novoměstské gymnázium. Od roku 1860 pracoval ve firmě Brüder Schwab, která obchodovala s textilem. V polovině 60. let založil přádelnu v Lomnici nad Popelkou. V roce 1861 byl zvolen do sboru obecních starších města Prahy a zasedal v něm do roku 1871, kdy Němci z pražského zastupitelstva odešli.

V letech 1865–71 byl i v městské

radě. Byl členem pražské obchodní a živnostenské komory, působil při pražském obchodním soudu, zasedal v radě pražské burzy a byl čelným reprezentantem pražské židovské obce.

Zapojil se i do vysoké politiky. Od roku 1873 až do smrti byl poslancem Říšské rady za kurii obchodních a živnostenských komor v Čechách, zprvu za Prahu, pak za Liberec. Zastupoval německé liberály, Německorakouský klub, nakonec tzv. Sjednocenou německou levici. Zaměřoval se na hospodářská témata a daňovou politiku.

V roce 1874 Schwab koupil machnínský areál, přestěhoval se do Liberce a vedle továrny si nechal roku 1882 postavit rodinné sídlo.

V závěru Adolf Schwab bydlel ve Vídni. Dlouhodobě trpěl žaludeční chorobou a zemřel v lednu 1897 po prodělané operaci ve vídeňském sanatoriu.

Firma se v roce 1911 proměnila na akciovku a v roce 1936 se sloučila s jinou textilní firmou.

Kdo ale byl továrník Kleinert a kdy přišel k machnínské vile, nevíme.

foto SM Liberec + Prázdné domy

lidé, čtěte!

POVĚSTI Z KOKOŘÍNSKA, MŠENSKA A PODBEZDĚZÍ

Regionální muzeum Mělník v partnerství s MAS Vyhličky představuje opětovně vydané *Pověsti z Kokořínska, Mšenska a Podbezdězí* sebrané Jiřím Zubíkem a Josefem Houžvou. Tito milovníci příběhů, zvěstí, a především krajiny Kokořínska před více než pětadvaceti lety usilovně vyhledali, vyslechli a sesbírali na sto čtyřicet pověstí, drobných zmínek z historie, dobového tisku a dalších pramenů. V letech 1993-1996 je pak vydalo ve třech dílech mělnické (tehdejší okresní) muzeum.

Náklad je již dávno rozebraný, ale touha zaposlouchat se do bájí oblíbených míst nezmizela. Rok s cejchem korony k osamoceným toulkám a objevování

polozapomenutých míst kokořínských končin vybízel. A tak jsme se rozhodli vydat pověsti znovu. Tentokrát uceleně v jedné knize, s kapitolami sestavenými dle jednotlivých oblastí pro snadný přehled, s editorskými úpravami.

Veškeré pověsti jsme však ponechali tak, jak nám je představila autorská dvojice Zubík a Houžva. Poutavě a čtivě.

Provedli jsme pouze nepatrné korektury a nové přehledné rozčlenění původních poznámek a vysvětlivek.

A nově se objevily půvabné kolorované ilustrace Olgy Vychodilové, které tajuplným příběhům vdechují život.

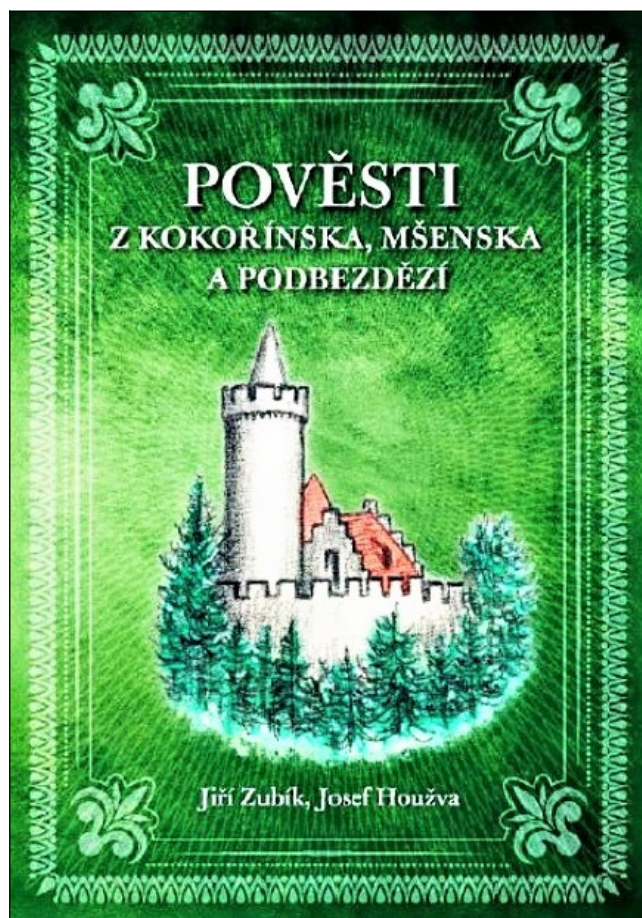
Publikace je rozdělena do několika oddílů: Hradsko a okolí, Okolí Mšena, Mšeno, Z Vysocka a Liběchovska, O Harasovu, Kokořínské údolí, Mladoboleslavsko, Dubsko, Houska, Strašidla a bájně pověsti, Ze vsi Kokořína a okolí, O hradu.

Publikaci *Pověsti z Kokořínska, Mšenska a Podbezdězí* si zájemci mohou prozatím objednat na dobírku na emailu:

srbova@muzeum-melnik.cz, nebo na tel.

315 630 932. Cena knihy je 200 Kč + (poštovné 158,- Kč). Po rozvolnění stávajících vládních opatření plánujeme otevřít muzejní výdejní okénko.

o Eva Srbová, Dubáček

za humny

Očkovací centrum v Novém Boru zdobí výstava světoznámého fotografa

V divadle v Novém Boru, kde se aktuálně bojuje s kovidem, uspořádala Kultura Nový Bor vernisáž výstavy dokumentárního fotografa Jindřicha Štreita s názvem *Vztahy*. Ta bude k vidění v novoborském divadle do konce října tohoto roku.

„Žijeme dobu, kdy je všechno relativní. S ničím nemůžeme jednoznačně počítat. Naopak. Změny probíhají nečekaně během krátké doby. Jednu z nadějí nám přináší ve vztazích láska“, přibližuje téma autor výstavy Jindřich Štreit. Fotografie, které byly vystaveny v Národním divadle v Brně, mohou nyní

zhlednout návštěvníci očkovacího centra denně od 10 do 16 hodin ve foyer Městského divadla Nový Bor. Ostatní zájemci případně po telefonické domluvě. „Chceme návštěvníkům našeho kulturního očkovacího centra zpříjemnit chvíle a dodat jim optimismu. Těšíme se, že brzy přivítáme i diváky na představení,“ říká Ilona Rejholcová za Kulturu Nový Bor.

Jindřich Štreit působí jako profesor na Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě. Na svém kontě má více než 1400 samostatných výstav v ČR i zahraničí. Právě v Novém Boru v Městském kině představil zhruba rokem a půl svůj výstavní soubor *Ze tmy ke světlu*, zachycující práci vězeňských kaplanů. Světznámý fotograf je zastoupen v nejvýznamnějších sbírkách tuzemských i světových. Vydal 57 knih a nespočet katalogů. V současné době slaví mezinárodní úspěch s knihou *Village People*, na které spolupracoval s Vladimírem Birgusem. Knihu vydal Buchkunst Berlín v několika světových jazycích, českou verzi nakladatelství Kant.

JINDŘICH ŠTREIT VZTAHY

duben - říjen 2021
Městské divadlo Nový Bor

Výstava otevřena po-pá 10-16, so-ne po tel. domluvě (605 351 041)
Městské divadlo, Revoluční 480, Nový Bor, www.divadlonb.cz

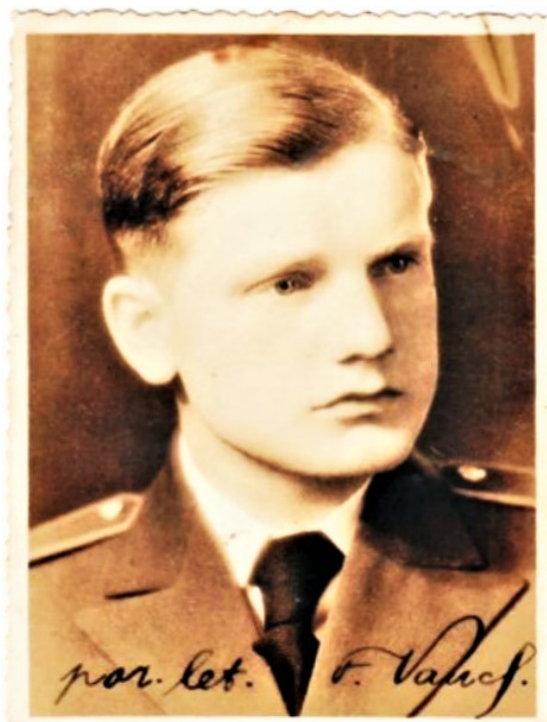

**Aničce Oplatkové ze Správy
pražských hřbitovů se tak líbil článek
o staviteli Ladislavu Čapkovi
v minulém čísle, že zalovila
v archivu a poslala mi fotografie jeho
hrobu na Olšanech.
Autorem sochy je
prof. Josef Drahoňovský.**

Letec RAF František Vancl, významný košťálovský rodák

19. února 2021 jsme si připomněli 110. výročí ode dne, kdy se v Košťálově narodil František Vancl. V Košťálově ale žil jen krátce, pak s rodiči a sourozenci bydlel v Lomnici nad Popelkou na Račanech č. 3, v domku, který dříve stával za Cermanovým statkem.

Ale už předám slovo Košťálovským novinám, které vzpomněly svého rodáka.

Vojenskou presenční službu nastoupil v roce 1933, pokračoval vojenskou akademií a dráhu vojáka již neopustil. Na kartě z vojenské akademie v kolonce *Záznamy o osobní a vojenské hodnotě frekventantově* se dočteme, že se jednalo o člověka vážného, čilého, upřímného, citlivého, snaživého, samostatného a naprosto ukázněného.

Jako československý pilot během 2. světové války létal v Royal Air Force (RAF), kde byl velitelem 312. československé stíhací peruti. V zahraničí za svoji službu obdržel mnohá vysoká vojenská vyznamenání, například francouzská a britská, včetně britského Záslužného leteckého kříže – DFC.

Po obsazení Československa odešel do Polska a následně do Francie, kde vstoupil do cizí-

necké legie se kterou odešel do Alžírsku, kde po vypuknutí 2. světové války prodělal výcvik na letadle *Morane Saulnier MS.406* a byl nasazen k bojům v Sýrii.

Po kapitulaci Francie přešel k britským jednotkám v Palestině, odkud přes Egypt pokračoval do Velké Británie, kde byl přijat do Royal Air Force. V roce 1941 začal létat na letadlech *Proctor* a následně se přeškolil na letadlo *Hawker Hurricane*.

V srpnu 1941 začal létat u nově vzniklé 313. československé stíhací peruti, kde létal s letouny *Supermarine Spitfire*. Dne 27. března 1942 poškodil stíhací *Messerschmitt Bf 109* a následující den pravděpodobně sestřelil stíhačku *Focke-Wulf Fw 190*.

Dne 24. května 1942 nastoupil ke 129. stíhací peruti RAF do Westhampnettu, kde 20. června 1942 sestřelil *Fw 190*.

Dne 31. července 1942 byl převelen ke 111. stíhací peruti do Kenley. V sestavě této peruti se zúčastnil 19. srpna 1942 operace Jubilee, kdy poškodil bombardovací *Dornier Do 217*.

Ještě v srpnu byl převelen k 611. stíhací peruti do Redhillu, která byla jako jedna z prvních vyzbrojena moderními *Spitfiry Mk.IX*. Dne 6. září 1942

pravděpodobně sestřelil *Fw 190*
a 4. prosince 1942 stejný typ letounu
poškodil.

Dne 22. listopadu 1942 mu
byl udělen Záslužný letecký
kříž.

V období od 1. listopadu
1943 až do 15. května 1944
velel 312. československé
stíhací peruti RAF.

Po válce, 21. srpna 1945, se
vrátil do vlasti. Nejdříve byl
po zásluze i u nás různě
vyznamenáván (5x čs. válečný kříž 1939),
zaměstnáván, přemísťován a přidělován
k různým činnostem. Po únoru 1948,
z důvodu politické situace
v Československu a vzhledem k době,
která trestala naše piloty působící

v zahraničí během 2. světové války – zejména piloty RAF – se vrátil do Anglie.
Proto byl v Československu v dubnu 1948 prohlášen za zběha a byla mu ve
správním řízení odňata hodnost a udělená vojenská vyznamenání.

S pilotem Václavem Kordulou. *Foto Pinterst.com*

I když podrobnosti z jeho exilového života nejsou prozatím zmapovány, od jeho synovce pana Miloslava Kousala z Vrchlabí víme, že strýc František Vancl byl v Anglii krátce ženatý. Žil na své zemědělské usedlosti Red House Farm v Doodinghurst.

Zemřel 7. července 1974 (někdy se uvádí i rok 1975) v Anglii.

- Košťálovské noviny

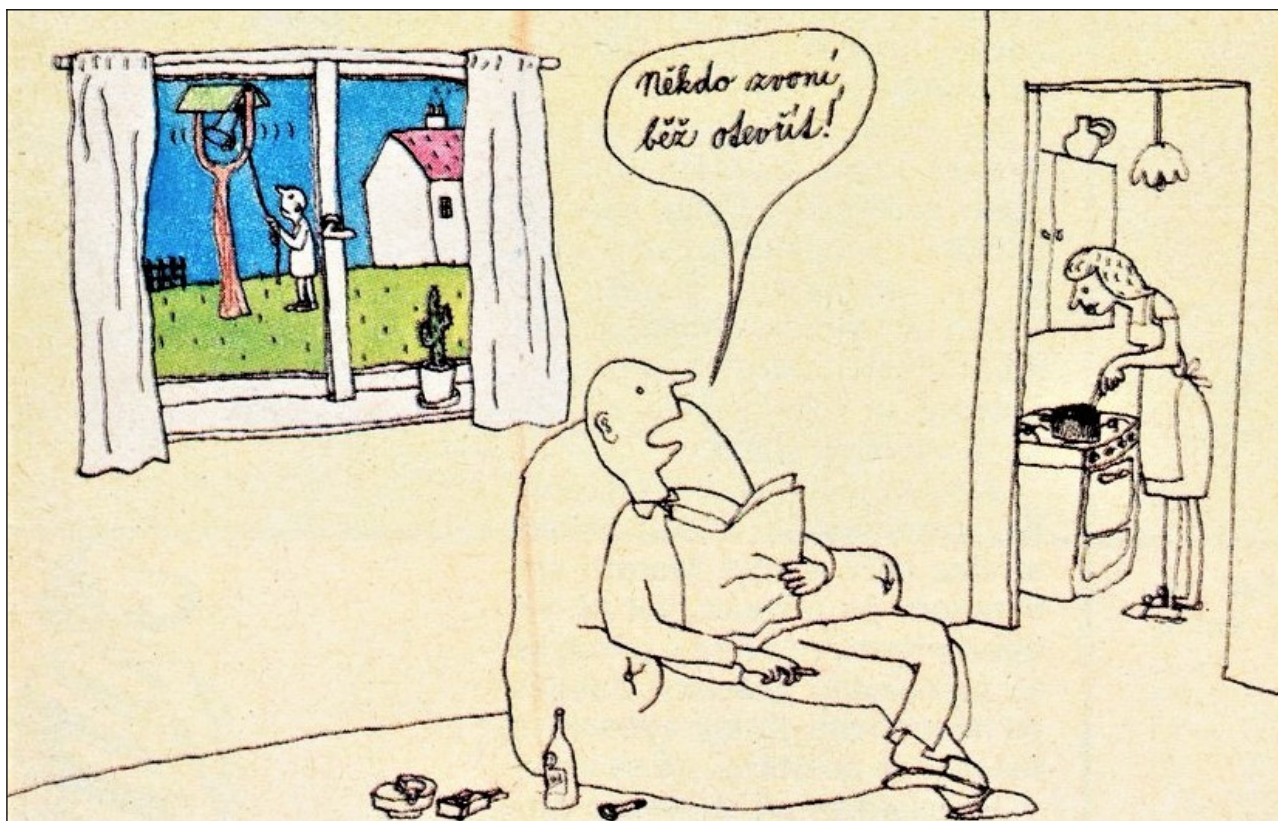
foto: Válka.cz

došlo po uzávěrcce

SEMILY – V Semilech dál podepisují petici za návrat dětí do škol bez podmínek a na podporu ředitele waldorfské školy, který netrvá na testování a nošení roušek. Informoval o tom server Genus.

hrdý okýnko

Lubomír Juhás